

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Теорія міжнародних економічних відносин

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **29 Міжнародні відносини**
Спеціальність **292 Міжнародні економічні відносини**
Освітній рівень **перший (бакалаврський) рівень**
Освітня програма **Міжнародний бізнес**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри

Міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник (и):

Муренець І.Г. к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Економічний, соціально-політичний та культурний розвиток держав в сучасних умовах відбувається під зростаючим впливом глобалізації і інтернаціоналізації виробництва. Основними формами прояву цих процесів є зростання обсягів міжнародної торгівлі та інвестицій, диверсифікація світових фінансових ринків та ринків робочої сили, значне зростання впливу транснаціональних корпорацій на світові господарські процеси, загострення світової конкуренції тощо. Все це призводить до подальшої єдності світу. Особливу цікавість викликає економічна єдність, її передумови формувалися протягом тисячоліть.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є розміри й кількісні співвідношення масових явищ і процесів в економіці.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей щодо набуття необхідної сукупності практичних знань, вмінь та навичок для розуміння масових явищ і процесів в економіці, які протікають в сучасних умовах господарювання.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Теорія міжнародних економічних відносин» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Основне завдання опанування навчальної дисципліни «Теорія міжнародних економічних відносин» полягає у вивченні теоретичних та практичних питань міжнародних економічних відносин, формуванні комплексу знань.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Макро- і мікроекономіка	Економічна дипломатія
Світова економіка та міжнародні економічні відносини	Міжнародний бізнес та міжнародне підприємництво
Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства	Технології комунікації міжнародного бізнесу
Міжнародна торгівля товарами, послугами, технологіями	Переддипломна практика

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
СК7. Здатність аналізувати теорії міжнародних економічних відносин та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин	РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення
СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції	РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням

	особливостей національного і міжнародного середовища
ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції	РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції
СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків	
СК20. Здатність приймати та обґрунтовувати управлінські рішення щодо створення та діяльності підприємницьких структур, сприяння інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва	РН28. Аналізувати базові мікро- та макроекономічні моделі, сучасні макроекономічні підходи до аналізу економіки, принципи поведінки економічних суб'єктів в умовах глобального середовища

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міжнародного співробітництва

Тема 1. Міжнародні економічні відносини у світовому господарстві.

- 1.1. Сутність світового господарства
- 1.2. Форми міжнародних економічних відносин
- 1.3. Економічна інтеграція. Її суть та стадії

Тема 2. Світове господарство і особливості його розвитку.

- 2.1. Етапи розвитку світового господарства
- 2.2. Типологія країн і роль їх окремих груп

Тема 3. Міжнародний поділ праці.

- 3.1. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми
- 3.2. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва
- 3.3. Особливості поділу праці в сучасних умовах

Тема 4. Міжнародні торговельні зв'язки.

- 4.1. Теорії міжнародної торгівлі.
- 4.2. Протекціонізм і вільна торгівля.
- 4.3. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі.
- 4.4. Всесвітній ринок товарів та послуг.
- 4.5. Структура світового ринку.
- 4.6. Основні тенденції розвитку світового ринку.
- 4.7. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку.
- 4.8. Міжнародні торговельні організації.

Тема 5. Світова валютна система і валютні відносини. Ціноутворення в міжнародній торгівлі.

- 5.1. Міжнародний валютний фонд
- 5.2. Європейський банк реконструкції та розвитку
- 5.3. Міжнародні валютно-фінансові відносини

- 5.4. Зміст і структура світової валютної системи
- 5.5. Валютні ринки
- 5.6. Конвертованість національних валют
- 5.7. Фіксований і плаваючий курс
- 5.8. Міжнародні валютно-фінансові організації

***Змістовий модуль 2. Рух факторів виробництва у світовому господарстві.
Міжнародна економічна інтеграція та глобалізація.***

Тема 6. Міжнародна інвестиційна діяльність та міжнародне співробітництво.

- 6.1. Міжнародний рух капіталів
- 6.2. Причини, форми вивозу капіталу
- 6.3. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства
- 6.4. Наслідки вивозу капіталу
- 6.5. Прямі та портфельні інвестиції
- 6.6. Міжнародні кредити

Тема 7. Міжнародна трудова міграція.

- 7.1. Міжнародна міграція робочої сили
- 7.2. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили
- 7.3. Основні напрями міграції
- 7.4. Утворення міжнародного ринку робочої сили

Тема 8. Міжнародні науково-технічні зв'язки.

- 8.1. Сутність міжнародних науково-технічних зв'язків
- 8.2. Види міжнародних науково-технічних зв'язків

Тема 9. Глобальні проблеми міжнародних економічних відносин.

- 9.1. Види глобальних проблем міжнародних економічних відносин
- 9.2. Демографічні проблеми
- 9.3. Екологічні проблеми
- 9.4. Паливно-енергетична і сировинна проблеми

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

До сукупності методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, які використовуються під час викладання навчальної дисципліни «Теорія міжнародних економічних відносин», відносяться: лекції у вигляді діалогу (Тема 1, 7), дискусії (Тема 2, 4, 9), презентації доповідей (Тема 7), робота в малих групах (Тема 3), мозкові атаки (Тема 2, 8), кейси (Тема 8), міні-тренінги (Теми 5, 6), вирішення базових питань (всі теми).

На лабораторних заняттях заплановані завдання, які допоможуть знайти ідеї для реалізації власного бізнесу. Студенти будуть виконувати всі завдання, які направлені на формування компетентностей щодо створення своєї компанії. Результати стосовно створеної компанії будуть представлені на останній лекції дисципліни. На практичних заняттях студенти будуть виконувати завдання, розв'язувати задачі та спробують себе в ролі економістів та будуть вирішувати важливі фінансові питання підприємств, які представлені в кейсах та завданнях.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Теорія міжнародних економічних відносин» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і самостійної роботи студентів та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів);

підсумковий контроль у формі заліку.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекцій: усне опитування студентів за темою лекції.

практичних та семінарських занять: вирішення практичних завдань, робота над кейс-стаді (результати виконання завдань оцінюються в 5 балів). Загальна кількість балів – 30;

колоквіум максимально оцінюється в 15 балів, два колоквіуму впродовж семестру – загалом 30 балів. Колоквіум містить три завдання: 1 теоретичне (3 бали), два ситуаційних завдання (кожне оцінюється в 6 балів);

лабораторної роботи: результати проведеного дослідження за обраною темою презентуються на занятті, для презентації мають бути використані програми PowerPoint або інші програми для створення презентацій. Максимальна оцінка - 40 балів, оцінюються коректність отриманих результатів дослідження, кількість та якість аналізованих джерел інформації, креативний підхід в процесі презентації результатів, вміння щодо публічної комунікації.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми в рамках навчальної дисципліни тощо.

Результат семестрового заліку оцінюється в балах (максимальна кількість – 100 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 60 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми і види завдань		Форми оцінювання	Макс бали
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 1. Міжнародні економічні відносини у світовому господарстві	Дискусія, усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдань: Розрахунок індексу транснаціональності.	Перевірка і оцінка результатів виконання завдань	5
	Лабораторна робота	Виконання лабораторної роботи (частина 1)	Перевірка виконання завдань	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять.		
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 2. Світове господарство і особливості його розвитку	Усне опитування	
	Практичне	Вирішення завдання: оцінка факторів	Оцінка результатів	5

	заняття	макросередовища обраної країни.	виконання завдання	
	Лабораторна робота	Виконання лабораторної роботи (частина 2)	Перевірка виконання завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.		
Тема 3.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 3. Міжнародний поділ праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Завдання: Розв'язок задач за темою.	Оцінка результатів виконання завдання	5
	Лабораторна робота	Виконання лабораторної роботи (частина 3)	Перевірка виконання завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.		
Тема 4.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 4. Міжнародні торговельні зв'язки	Усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдань: Розв'язок задач за темою.	Оцінка результатів виконання завдання	5
	Лабораторна робота	Виконання лабораторної роботи (частина 4)	Перевірка виконання завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять Індивідуальне заняття.		
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Тема 5. Світова валютна система і валютні відносини. Ціноутворення в міжнародній торгівлі	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розв'язок задач за темою. Колоквіум	Задачі	15
	Лабораторна робота	Виконання лабораторної роботи (частина 5)	Перевірка виконання завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.		
Тема 6.	Аудиторна робота			

	Лекція	Тема 6. Міжнародна інвестиційна діяльність та міжнародне співробітництво	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розв'язок задач за темою.		5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.		
<i>Аудиторна робота</i>				
	Лекція	Тема 7. Міжнародна трудова міграція	Усне опитування	
Тема 7.	Лабораторна робота	Виконання лабораторної роботи (частина 7)	Перевірка виконання завдань та оцінювання	40
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять. Індивідуальне заняття.		
<i>Аудиторна робота</i>				
Тема 8.	Лекція	Тема 8. Міжнародні науково-технічні зв'язки	Усне опитування	
	Практичне заняття	Кейс	Результати	5
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.		
<i>Аудиторна робота</i>				
Тема 9.	Лекція	Тема 9. Глобальні проблеми міжнародних економічних відносин	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розв'язок задач за темою. Колоквіум	Результати вирішення завдання	15
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять		

Рекомендована література

Основна

1. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
2. Krugman Paul, Maurice Obstfeld and Marc Melitz. [International Economics: Theory and Policy](#)/ Krugman P. – Harlow, England : Pearson, 11th edition, 2018. – 800 p.
3. Архієреєв С.І. Міжнародна економіка і міжнародні економічні відносини [Текст]: навч. посіб. / С. І. Архієреєв, Н. М. Волоснікова, С. О. Климова; за ред. С.І. Архієреєва; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків: Видво Іванченка І.С., 2019. – 233 с.
4. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах [Текст]: навч. посіб. / П.П. Гаврилко, А.В. Колодійчук, С.П. Лазур, Ф.А. Важинський; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгор. торг.-екон. ін-т. – Львів: ННБК «АТБ», 2019. – 257 с.

Додаткова

5. Амеліна І В. Міжнародні економічні відносини [текст] : навч. посіб. / І. В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. - К. : «Центр учбової літератури», 2013. - 256 с.
6. Міжнародні організації : навчальний посібник / укладачі: Т. В. Андросова, О. В. Кот, В.О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 235 с.
7. Муренець І.Г. Адаптація вітчизняних підприємств до європейських стандартів. Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції: матеріали VII міжнар. науково-практ. Інтернет-конф., 29 жовт. 2020 р. : тези допов. – Полтава: Нац. унів-т «Полтавська політехніка ім. Юрія Кондратюка», 2020. – С. 104–105.
8. Муренець І.Г. Управління бізнесом в міжнародному середовищі. Актуальні питання розвитку світової економіки та міжнародного співробітництва: матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. : тези допов. – Харків: ХНУМГ ім.О. М. Бекетова, 2022.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Офіційний сайт Державного комітету статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Business Dictionary – [Electronic sources]. – Access mode : <http://www.businessdictionary.com/definition>.
11. EU Statistics – [Electronic sources]. – Access mode : <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>
12. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Теорія міжнародних економічних відносин» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8400>.